

- **Program**

Plan

Policy

Riktlinjer

Borås Stads

**Program mot
hedersrelaterat våld**

Borås Stads styrdokument

Planerande

PROGRAM – vägval, verksamheter och metoder i riktning för att nå målen i Borås

PLAN – aktiviteter, tidsram och ansvar

Normerande

POLICY – Borås Stads hållning

RIKTLINJER – rekommenderade sätt att agera

Fastställt av: Kommunfullmäktige

Datum: 2023-12-21

Dnr: KS 2023-00337

För revidering ansvarar: Individ- och familjeomsorgsnämnden

För uppföljning ansvarar: Individ- och familjeomsorgsnämnden

Dokumentet gäller för: Alla nämnder och bolag

Dokumentet gäller till och med: 2028

Globala målen

Detta styrdokument bidrar till följande globala mål:

Inledning

Borås Stad använder definitionen av hedersrelaterat våld och förtryck som återfinns i aktuell lagstiftning, det vill säga brottsliga gärningar som utövas med syfte att bevara eller återupprätta en persons eller familjs, släkts eller annan liknande grupps heder (BrB 4kap 4e§) samt regeringens definition av hedersrelaterat våld och förtryck som fastslås i propositionen ”Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet” (prop. 2019/20:131). Denna definition omfattar både begränsningen av främst flickors och kvinnors, men även pojkars och mäns, liv och påtryckningar och våld – allt i syfte att upprätthålla familjens kontroll över individen. Dessa handlingar är i sin tur kopplade till normer om dels våldsanvändning (våldsnormer), dels uppfattning om oskuld (oskuldsnormer) och de bygger på patriarkala eller heteronormativa föreställningar.

Utmärkande för det hedersrelaterade våldet och förtrycket är att det utförs kollektivt, ofta inom en familj eller en släkt. Den utsatta personens egna intressen och handlingar anses vara underordnade familjens eller släktens intressen, och personens relationer och sexualitet är en angelägenhet för hela familjen; om hans handlingar inte ligger i linje med normerna anses det påverka familjens anseende. Således innefattar hedersnormerna uppfattningar om att familjens rykte och anseende hänger nära samman med kyskhet och oskuld samt det faktiska eller påstådda beteendet i förhållande till dessa ideal, och de som försöker att bryta mot normerna kan råka ut för allvarliga handlingar av familjen eller släkten.

Utifrån en hederskontext är det ofta män som bestämmer, men även kvinnor kan utöva förtrycket. Det innebär att även pojkar och unga män kan vara utsatta för hot och olika former av kontroll samt äktenskapstvång. Pojkar förväntas dessutom i stor utsträckning bevaka och kontrollera sina kvinnliga släktingar. Således kan ett offer även ha rollen som förövare, beroende på kontexten. Begränsningarna kan innefatta allt från vilken klädsel man får ha på sig, vem man får umgås med och ens rörelsefrihet till att man inte får välja utbildning eller arbete, vem man får gifta sig med eller om man får begära skilsmässa.

Förtrycket kan få många konsekvenser, till exempel psykiska och somatiska besvär som stress, huvudvärk, ont i magen, sömnsvårigheter och nedstämdhet. I sin mest extrema form kan hedersnormerna leda till allvarlig brottslighet såsom hot om våld, våld, inklusive dödligt sådant. Barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av kvinnor och flickor är också företeelser som är utmärkande för hedersrelaterat våld och förtryck, och hbtqi-personer och personer med intellektuell funktionsnedsättning anses vara särskilt utsatta inom hederskontexten.

Syfte och mål

Det övergripande syftet med programmet är att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck genom utveckling och kvalitetssäkring av Borås Stads arbete. Målet är att de personer som utsätts eller riskerar att bli utsatta ska få det stöd och skydd som de behöver för att leva ett liv som är fritt från våld och förtryck samt som är förenligt med svensk lagstiftning och de mänskliga rättigheterna. För att målet ska uppnås ska

1. kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck stärkas bland alla yrkesverksamma i Borås Stad som arbetar på operativ och strategisk nivå med människor
2. denna kunskap användas för att ge förutsättningar för verksamheterna att identifiera, motverka och åtgärda hedersrelaterat våld och förtryck
3. samverkan mellan nämnder, förvaltningar och civilsamhälle stärkas för att kvalitetssäkra arbetet med hedersutsatta i Borås.

Verksamheternas uppdrag

Det är centralt med god kännedom om det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttrycksätt samt dess underliggande mekanismer. Endast så kan man förhindra att personer utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Det förutsätter dock att verksamheter som kommer i kontakt med hedersutsatta har kompetens och kunskap i att motverka, identifiera och åtgärda dessa uttryck och att se till så att utsatta får stöd i sin situation. Kunskapen om hedersförtryck är också viktig för Borås Stad som arbetsgivare. Till hjälp och stöd till Borås Stads verksamheter har handboken Våga fråga, tagits fram.

Borås Stads samtliga nämnder och bolag ska, med stöd av Individ- och familjeomsorgsnämnden, gemensamt bidra till att:

- Öka kunskapen. De som arbetar på strategisk nivå med människor som kan vara utsatta för hedersvåld och de som inom ramen för sitt arbete möter människor som kan vara utsatta, ska utbildas i hedersrelaterat våld och förtryck. Utbildningsinsatserna koordineras av Individ- och familjeomsorgsnämnden och anpassas utifrån verksamheternas behov för att identifiera, motverka och åtgärda hedersrelaterat våld och förtryck.
- Arbeta rättighetsbaserat. En central del i att stärka Borås Stads arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck är att arbetet sker aktivt utifrån ett rättighetsperspektiv. Det innebär att allt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck ska utgå från rättighetsbäraren, de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.
- Öka tillgängligheten. Borås Stads kommunikationsarbete vad gäller hedersrelaterat våld och förtryck ska rikta sig till både utsatta och yrkesverksamma.

Uppföljning

Individ- och familjeomsorgsnämnden ska följa upp programmet vartannat år.

BORÅS
STAD

Postadress 501 80 Borås **Besöksadress** Stadshuset, Kungsgatan 55
Telefon 033-35 70 00 **e-post** boras.stad@boras.se **Webbplats** boras.se